

İKTİSAT EĞİTİMİNİN TEMEL SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ: ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA

İbrahim ÇÜTCÜ¹

ÖZET

İktisat bilimi, insanların çeşitli malları üretmek ve bunları tüketmek için toplumun tüm üyelerine dağıtmaya yönelik kıt ya da sınırlı üretim kaynaklarını ne şekilde kullandıklarını kapsar. İktisat biliminin olgunluk düzeyine ulaşması çok eskilere dayanmamaktadır. Her ne kadar Fransa'da ilk ekonomi politik kürsüsünün kurulması 1820'li yıllara rastlansa da o dönemde iktisat henüz hukukun yardımcı disiplini konumundaydı. 2000'li yıllara gelindiğinde ise iktisat bilimi her dönem değişik paradigmalardan geçmiş ve her zaman yaşadığı dönemin karakteristik özelliklerine sahip çıkmıştır. Son dönemde egemen düşünce Neo-Klasik iktisat olup, bu öğretinin de geleceği sosyal ihtiyaçlardan dolayı sorgulanmaktadır. Üniversitelerde okutulan iktisat derslerinde öncelikli olarak güncel ekonomik olayları anlamak ve açıklamak, geleceği tahmin etmek ve olayları kontrol ederek yönlendirmek hedefleri vardır. Fakat son dönemlerde iktisat bilimi ve eğitiminin toplumsal hayattan gittikçe uzaklaşması sorunlara çözüm bulmada çaresizlikler yaratmaktadır. Çalışmada iktisat eğitiminde yaşanan bu sorunlar incelenirken, iktisat eğitiminin bilimselliği ve sorunları irdelendikten sonra Adıyaman Üniversitesi'nde, iktisat eğitiminin sorunlarını tespit etmeye yönelik, iktisat dersi almış 351 kişiye anket yapılmıştır. Elde edilen verilerin analizi SPSS 15.0 for Windows istatistik programı çerçevesinde frekans ve ortalamalar kullanılarak yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ekonomi, Eğitim, Üniversite, Bilim

THE BASIC PROBLEMS AND SOLUTION PROPOSALS OF ECONOMICS EDUCATION: AN APPLICATION ON ADIYAMAN UNIVERSITY

ABSTRACT

Economics, as a science, studies production of goods and how it is consumed by members of society and how the limited resources are shared amongst them. The maturity of Economics as a subject of science doesn't date back to very old times. Although the first establishment of Political Economics chair in France goes back to 1820s, Economics was only a complementary discipline of Law at that time. Whereas when we came to 2000s, Economic Science has passed through many different paradigms at different periods and always adopted the characteristics of the period that it was living in. Recently, dominant school of thought is Neo-classic Economics, but the future of this doctrine is also being questioned with respect to social needs. The Economics courses thought at the universities have the primary targets of understanding and explaining the contemporary economic activities, predicting the future and directing the events by controlling them. However recently the Economics Science and teaching drifting away from the realities of social life and therefore it lacks the means of finding solutions to problems. In this work, the problems faced while teaching of Economics are analysed, scientific aspects of Economics teaching and its problems are investigated in detail. Afterwards, in order to identify the problems of Economics teaching in Adıyaman University, a survey is done on 351 people who have taken Economics courses. The analysis and interpretation of the resulting data is done via SPSS 15.0 for Windows statistics software by using frequency and medians.

Keywords: Economics, Education, University, Science

¹ Öğr. Gör. , Adıyaman Üniversitesi, icutcu@adiyaman.edu.tr

GİRİŞ

Eğitim ve öğretimin temel işlevi bir toplumsal kuruluştaki, gelişmişlik düzeyi ne olursa olsun, o toplumsal kuruluşun yeniden üretimini, başka bir deyişle varlığını sürdürmesini sağlamaktır. Çeşitli bilim dallarında, gerek doğa gerekse toplum bilimlerinde bu temel işlev değişmemektedir. Değişen, biçim ve söylem düzeyinde farklılıklardır. Doğa bilimlerinde eğitim öğretim daha çok gözleme dayanmaktadır. Toplumsal bilimlerde ise odak noktası insan ve davranışları olduğundan, gözlem ancak tarihsel süreç içinde geriye doğru yapılabilir ve belirli varsayımlardan hareketle tutarlı ve bir mantık yürütme sonucu kurulan soyutlama düzeyinde matematiksel modeller yardımıyla varsayımlardan türetilen belirli sonuçlara ulaşmaya, olgular arasında neden-sonuç ilişkisi kurulmaya çalışılır. Bu bağlamda iktisat eğitiminin de temelde üretim biçimine bağlı olarak üretim ilişkilerinin geliştirilerek sürdürülmesini, yeniden üretimini sağlamaya dönük bir işlevi vardır. Örneğin sosyalist ya da kolektif üretim ilişkilerinin egemen olduğu Sovyetler Birliği'nde verilen iktisat eğitimi Marxist İktisat Kuramına dayanmaktadır. Ancak kapitalist sistemin egemen olduğu bir ülkede ise iktisat eğitimi piyasa ekonomisinin kurallarını ve kurumlarını öğretmeye dayanmaktadır (Ardıç, 2001, s.26). Nitekim merkezi planlamaya dayalı ekonomilerin S.S.C.B.'nin dağılması ile beraber yerini piyasa ekonomisine bırakması kültür, davranış, gelenek ve değerlerde esaslı değişimler gerektirmiştir. Yaşanan değişimin bir yönü yüksek eğitim sisteminin ve özellikle iktisat eğitiminin dönüşümü olmuştur (Koeva and Yakimova, 1998, s. 88). Bu açıdan bakıldığında "Nasıl bir iktisat eğitimi?" sorusuna karşı verilecek cevap bir takım subjektif değer yargılarını ve sahip olunan dünya görüşünü yansıtacaktır. İdeoloji tarafı hayli ağır basan böyle bir sosyal bilimin eğitim ve öğretimi de böylelikle karmaşık süreçler içerecektir (Şimşek ve Cicioğlu, 2006, s. 19).

Zaman zaman bilimselliği dahi tartışılan ve tek kutuplu dünyaya dönülmesiyle liberal ekonominin ağır bastığı bir dünyada iktisat eğitimi değişik platformlarda uzun yıllardır tartışılmaktadır. Çalışmada öncelikle iktisat eğitimine getirilen eleştiriler ve öneriler üzerine literatür araştırılması yapıldıktan sonra, Türkiye'deki iktisat eğitiminin sorunları üzerinde durulacaktır. Son olarak ise Adıyaman Üniversitesi'nde değişik iktisat dersleri almış mezun ya da eğitimine devam eden 351 kişiyle yüz yüze gerçekleştirilen anketin verileri SPSS 15.0 programında frekans analizi ile yorumlanacaktır.

İKTİSADIN BİLİMSELLİĞİ VE TANIMSAL FARKLILIKLAR

Küreselleşmenin dayattığı vahşi rekabet sonucu alternatiflerini arayanlar son dönemlerde "Başka bir dünya mümkün mü?" sorularına yanıt aramaya çalışmaktadırlar. Her ne kadar bu slogan daha çok Amerikan emperyalizmine ve Ortadoğu'da yaratılan savaş çığırtkanlıklarına karşı alternatif bir dünya özlemini dile getirirse de aynı zamanda eşitsizliğin, yoksulluğun ve onların yol açtığı insani sorunların yokmuşçasına, her şey normalmiş, her şey olması gerektiği gibiymiş gibi gösterilmesine karşı yürütülen mücadelenin bir ürünüdür.

Bugün giderek zenginleşen bir dünyada, azalmayıp artan eşitsizliğin ve yoksulluğun korkunç tezahürlerini her gün hatırlayıp hatırlatanların sayısı hiç az değildir. Buna rağmen çözüm arayışlarının önü, varolan ekonomi politikalarının ve kurumlarının alternatifsizliğini, dolayısıyla hayalperestliğin ve maceracılığın alemi olmadığını savunan aklı başında insanların oluşturdukları, bir duvarla tıkanmış durumdadır. Neo-liberal görüşün karşısında alternatifinin olmadığı görüşü sürekli vurgulanmakta ve hakim söylem gücünü buradan almaktadır (Buğra, 2003, s. 23).

İktisadın Bilimselliği

İktisadın bir bilim olup olmadığı, çeşitli nedenlerle, en az iki yüz yıldan beri sorulan bir sorudur. Sorunun nedenleri bir an için göz ardı edildiğinde, sorunun çok ciddi bir içeriği olduğu ve dikkatle cevaplandırılması gereken bir soru olduğu söylenebilir. Çünkü bu soruya verilecek cevap, her şeyden önce bilimin ne olduğunu açıklamayı gerekli kılmaktadır (Savaş, 2007, s.139). Hangi tür düşüncenin bilim sayılıp sayılmayacağı konusu yirminci yüzyılda gündeme gelmiştir. Öncelikle bilgiye yönelik düzenli

bilgilere bilim denilmektedir artık ilahi gerçekle bağdaşan ve aklın ışığına uygun, deneyle test edilebilen bilgiler bilim olarak sayılmaktadır.

Bilimin mutlak ve kesin bir tanımı yoktur. Bir bilginin bilimsel niteliğe sahip olması için öncelikle bilimsel bir olay olmalıdır ve belli şartlar altında bu olaylar tekrarlanabilir olmalıdır. Ayrıca her alanda bilimsel bilgi tarafsız olmalıdır ve olaylar aynı sonucu vermelidir. Bilgi menfaat gütmeyen ve taraf tutmadan değerlendirilmelidir.

Ulusların zenginliği, iktisat disiplinini kuran kitap olarak, yayınlanışından günümüze kadar siyasi ve ideolojik gelişmeleri belirlemede son derece etkili olmuştur. Bunda Smith'in kurduğu sistemin bilimselliği büyük bir rol oynamıştır. Ama görünmez bir elin siyasi iradeden bağımsız olarak yönlendirdiği sistem fikrinin kabul görmesinde, görünmez elin, sadece bencil değil aynı zamanda ahlaki bir varlık olan insanın davranışları doğrultusunda etkili olacağı görüşü de rol oynamıştır. Başka bir deyişle, Smith'in sisteminin kabul edilebilir bir ahlaki niteliği olması, sistemin bilimselliğinden kaynaklanan saygınlığa bir de ahlaki saygınlık eklemiştir (Buğra, 2003, s. 24).

İktisadın Tanımsal Farklılıkları ve Diğer Toplum Bilimleriyle İlişkisi

İktisat, 19. yy sonuna kadar bireylerin ve toplumların zenginliği ile ilgili bir disiplin olarak düşünülmüştür. Zenginliği ise kişisel çıkar ile hareket eden bireye endekslemiştir. Kişisel çıkar ise maddi çıkardır. İktisat, bencil çıkar temelinde rasyonel davranış sergileyen ve homo economicus tip birey üzerine inşa edilmiştir. Ekonomi iki şekilde tanımlanmaktadır: Biçimsel tanımda ekonomi kıt kaynakların sınırsız ihtiyaçlarını karşılamak üzere değişik kullanım alanları arasında dağıtımıyla ilgili faaliyetlere verilen addır. Bu tanımda kıtlık ve seçim ve seçimi yapan birey temel süjedir. Öznelci tanımda ise ekonomi, insanla çevresi arasında, insanlarca kurulmuş bir süreçtir. Bu anlamda ekonomi, insanların maddi ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurdukları üretim, dağıtım ve tüketim düzenine verilen addır (Buğra, 2011, s.48-49). İktisat bilimi genel olarak kıt kaynakların optimum verimlilikte seçimi üzerine ele alınmaktadır. Bu anlayış, kişisel çıkarı dayatan fikirlerle birleştiğinde ise günümüz iktisat bilimi doğmaktadır.

Pozitif İktisat Yaklaşımı (Schumpeter, 1954, s.807), Comte'nin pozitivizminden büyük ölçüde etkilenmiştir. Alman tarihçi okulu ekonomiyi, somut ve tümevarıma dayanan bir bilim olarak tanımlamaktadır. Onlara göre ekonomi denilen olguların sosyal gerçekliğin bütününden ayrılacaklarına inanmıyorlardı. Kültürün ve kurumların, siyasetin ve ahlakın etkisinden bağımsız bir ekonomik gerçeklikten söz edilemez.

Marshall'a (1890, s.1) göre iktisat, bildiğimiz yaşam uğraşı içinde yaşadıklarını ve davrandıklarını biçimiyle insanların incelenmesiydi. İktisadın kıtlık ve seçim merkezli tanımı L. Robins tarafından geliştirilmiştir. Bu tanımla, iktisat zenginlik olgusuyla ilgili bir bilim olmaktan çıkmıştır. Keynes'in babası Nevill Keynes'e göre iktisat, ekonomik zenginlik yaratılmasına, elde edilmesine ve biriktirilmesine yönelik insan faaliyetleridir. Ekonomi bilimi ekonomik adaletler ve kurumları da incelemektedir. Keynes'e (1891, s.2) göre zenginlik bilimidir. Jevons (1905, 12) iktisadı, fayda ve çıkar bilimidir. İktisat yalnızca zevkle ve acıyla ilgili bir bilim, en az sıkıntı verecek biçimde en çok zevke nasıl ulaşılabileceğini inceleyen bir bilimdir. Mill, "yalnız iktisatçı olan iyi iktisatçı olamaz" cümlesi ile iktisadı sadece iktisadi unsurlarla izah edilemeyeceğini belirtmektedir. İnsana dair ne varsa, onlar iktisadı etkiler, iktisattan etkilenir. O halde iktisat, insana dair her konu ve olayla ilintilidir. İktisadı Ceteris Paribus yaklaşımı ile izah etmek kolaycılıktır.

İktisat diğer toplum bilimlerinden, inceleme nesnesinin farklılığı yanında, kullandığı araçların doğasıyla, bu araçların inceleme nesnesini nasıl koşullandığıyla da ayrılıyor. İktisat artık insanların seçimleriyle ilgilenen, bu seçimleri bir optimizasyon sorusunun çözümü olarak anlamaya çalışan bir disiplindir. İktisat gerçekten de yalnızca kapitalist kurumların gelişimiyle birlikte düşünülebilecek bir insan tasarımıyla yola çıkıyor. Anlamli bilimsel çözümleme için belirli bir kurumsal dokunun varlığını

şart koyuyor. Standart bir tanıma göre, verili bir çerçevede (kıt kaynaklara, belli bir hukuk düzenine tabi olarak) faydayı en çoklaştırmaya çalışan insanın seçimlerini, bu seçimlerin iktisadi sonuçlarını incelemektedir. (Gürkaynak ve Güven, 2003, s. 11).

GEÇMİŞTEN BUGÜNE İKTİSAT EĞİTİMİ, SORUNLARI VE BU KONUDAKİ TARTIŞMALAR

İktisat biliminin olgunluk düzeyine ulaşması çok eskilere dayanmamaktadır. Her ne kadar Fransa'da ilk ekonomi politik kürsüsünün kurulması 1820'li yıllara rastlasa da o dönemde iktisat henüz hukukun yardımcı disiplini konumundadır. 1957 yılında hukuk fakülteleri, hukuk ve iktisadi bilimler fakültelerine dönüştürülmüştür. Başka ülkelerde, örneğin ABD'de iktisat biliminin gelişim süreci benzer evrelerden geçmemişse de diğer disiplinlerden bağımsızlaşması nispeten yeni sayılmaktadır (Sarfati, 2001, s. 5).

Avrupa'yı izleyen Osmanlı Devleti'nde de iktisatla ilgili malzemeler 19. yüzyılın ortalarından itibaren ortaya çıkmaya başlamış, gazete ve mecmualarda yer alan iktisat özlü yazıları Avrupa'da yayınlanan iktisat kitaplarının çevirileri takip etmiştir. Giderek iktisat eğitiminin önemi kavranmış ve ilk olarak Mekteb-i Mülkiye'de iktisat dersleri okutulmaya başlanmıştır. İktisat merkezli dersler zamanla muhtelif okulların müfredatına da girmiştir. İktisat eğitimin yoğun olarak yapıldığı bir müessese olarak 1916 yılında Darülfünun Edebiyat Fakültesi'ne bağlı olarak İctimaiyat Enstitüsü kurulmuş, bu kurum 1933 yılında İktisat ve İctimaiyat Enstitüsü adını almış ve Hukuk Fakültesi'ne bağlanmıştır. 1934 Üniversite Reformu'ndan sonra, Almanya'dan kaçan hocalar iktisat eğitiminin pekişmesine katkı sağlamışlar ve onların da etkileriyle 1936 yılında İstanbul Üniversitesi'ne bağlı olarak İktisat Fakültesi kurulmuş, fakülte 1937 yılında eğitime başlamış ve böylece Türkiye'de iktisat eğitiminin kurumsallaşması resmen temellendirilmiştir. Bugün çok sayıda iktisadi ve idari bilimler fakültesi bünyesinde ve farklı bölümler altında iktisat eğitimi yoğun bir şekilde devam etmektedir (Çakır, 2004, s. 1).

Türkiye'de iktisat öğretimi sorusu iktisatçılarımızca, özellikle lisans düzeyine ilişkin olmak üzere, zaman zaman tartışılmaktadır. Yakın geçmişte iktisat öğretimine ilişkin tartışmaların, formel anlamda, Tuncer Bulutay'ın SBF Dergisi'nde 1995 yılında çıkan makalesiyle başladığı düşünülebilir. Görün'ün 1972 tarihli derlemesi, çoğunlukla belirli alt alanlarda ya da bir bütün olarak iktisat lisans programlarında öğretime ilişkin önerileri içeren yazıları bir araya getiren ilginç bir koleksiyondur. Yine Görün'ce yapılan 1979 tarihli derleme, genel anlamda iktisadın kapsam ve yöntemine ilişkin olan, ancak iktisat öğretimi bağlamında da tartışılabilir görüşler sunan (kimisi daha önce yayınlanmış) makaleleri içermektedir. 1987 yılında ODTÜ Gelişme Dergisi, birinci sayısının bir bölümünü bir iktisat eğitimi tartışmasına ayırmıştır. Haziran 1993'te Gazi Üniversitesi İktisat Bölümü ve EBAT adlı öğrenci topluluğunun girişimiyle "Türkiye'de İktisat Öğrenimi" konulu bir panel düzenlenmiştir ki bunu da Ekim 1993'te TEK Kongresi izlemiştir (Sayan, 1994, s. 14).

İktisat eğitimi ile ilgili eleştirilerin ve sorunların büyük kısmı Neo-Klasik teorilerin varsayımları üzerinde yoğunlaşmaktadır. Neo-klasik teorilerde ise kapitalist sistemin gerçekleri veri olarak alınmakta ve iktisadın görev alanının mevcut sosyo-ekonomik yapı ile sınırlandırılmaktadır. İktisat bölümlerinin ders programları ve derslerin içerikleri incelendiğinde derslerin genel anlamda geleneksel iktisat teorilerinin anlatıldığı; somut koşulların da yarattığı olumsuzluklar nedeniyle güncel teorilere ve analiz yöntemlerine yer verilmediği, öte yandan geleneksel iktisat teorisinin de aktarılırken ülke koşullarına uyarlanmaksızın mukayese yeteneğini geliştirmeyi amaç edinen bir anlayıştan uzak, sadece soyut düşünme yeteneğini geliştirme noktasında anlamlı şekliyle aktarıldığı görülmektedir (İzdeş, 2001, s. 40). Diğer yandan 50 yıl öncesinde iktisatçıların derslerde anlattıkları konularla arasında makul bir ilişki gözlemlenmekteydi. Fakat artık günümüzde iktisatçıların anlattıkları konularla arasındaki paralellik ortadan kalkmıştır. Buna neden olarak iktisat bilimi ile ders kitaplarının farklı bir şekilde gelişmesi gösterilebilir (Colander, 2005, s. 249).

İktisat öğretiminin en önemli sorunlarından birinin derste öğretilenlerle gerçek hayat arasındaki bağlantı kopukluğu olduğu ifade edilebilir. İktisat eğitiminde öğrenci kendisine sunulan teorik eğitim ile

gerçek hayat arasında bağlantı kuramayan pasif izleyici topluluğuna dönüşmektedir. Bu yanılgı özellikle öğrencinin iktisat bilimi ile tanışma dersi olan "İktisada giriş" derslerinde doğal bilimlerle sosyal bilimler arasındaki ilişkinin fark ve benzerliklerinin ayrıntılı bir şekilde verilmesinin bir sonucudur. Sosyal bilimlerde deney yapmanın görece zorluğundan, değişimin çok hızlı olduğundan, ideolojiden bağımsız olmanın güçlüğünden bahsedilmektedir. İkinci bir neden, iktisat derslerinde varılan sonuçların genellikle gerçeklerden uzak varsayımlara dayandırılmasıdır. Ulaşılan sonuç ise yegane geçmiş gibi sunulmaktadır (Ruben, 2001, s. 35-36).

Klasik iktisat eğitiminde, eğitmen sınıfta dersi tüm ayrıntılarıyla anlatmakta ve dersin tüm yükünü tek başına üstlenmektedir. Bu durumda öğrencilerin düzenli olarak çalışması sağlanamamaktadır. Bu yöntem öğrenciler açısından sıkıcı bulunduğu için derse katılımları da az olmaktadır. Öğrencilerin performanslarını değerlendirmek için kullanılacak tek ölçüt sınav olduğu için, öğrenciler çalışmayı sınava kadar ertelemektedirler. Sınav öncesinde havada uçan onlarca kavramı ezberlemek doğal olarak öğrenciler için bir işkenceye dönüşmekte ve sonuç olarak öğrencilerin başarıları azalmaktadır. Üstelik bu şekilde ezberlenen bilgiler hemen unutulmakta ve dolayısıyla bunların gerçek kullanım amaçları hiçbir zaman tam olarak kavranamamaktadır (Aslan, 2006, s.5).

Türkiye'de ve dünyada iktisat ders kitapları, neredeyse her işte olduğu gibi, Amerikan kökenli ders kitapları örnek alınarak yazılmaktadır. Bu yeni anlayışın her yerde iktisatçılar arasında yayılmasının başlıca aracı da bu alandaki yüksek eğitimin dayandığı kitaplardır. Özellikle İngilizceye dayalı eğitim artık yerli ders kitabı yazma gereğini de ortadan kaldırdıkça, ABD kaynaklı ders kitapları ana bilgilenme kaynağı oldukça, tek kutuplu dünyanın tek boyutlu bilim anlayışı da her yere yayılmış olmaktadır. Kısacası, iktisadın bilimselleştiği varsayılan süreçte tek kutuplu dünyaya refakat eden bilimsel iktisat, etik değerleri ve insanı atmış, serbest piyasa ekonomisini tanımlamış, rekabet de bu tanrının peygamberi olurken bu yeni din sadece zenginlere hizmet eder olmuştur. İnsanı, onun kurumlarını, gelişmişlik düzeyini dışlayıp, "*işte tek yolu budur*", şeklinde yapılan dayatma başlı başına bir etik sorun olarak karşımıza çıkmaktadır (Kazgan, 2006, s. 7).

Bugünkü iktisat eğitiminin diğer bir önemli sorunu lisans düzeyinde hakim öğretimin sadece neo-klasik iktisat olmasıdır. Üniversitelerin iktisat bölümlerinden mezun olan pek çok öğrenci eğer kendi çabalarıyla öğrenmemişlerse neo-klasik iktisattan başka bir iktisadın varlığından haberdar olmamaktadırlar. Bu nedenle alternatifsiz kabul edilen bir kuram özgün arayışları gereksiz kılacak bir düşünce tembelliğine zemin hazırlayacaktır. Neo klasik iktisadın bu kadar hakim olmasının nedeni konusunda iki farklı anlayış bulunmaktadır; bu görüşlerden biri neo-klasik iktisadın teknik yapısının sürekli gelişerek güçlendiğini ve kendisine yöneltilen eleştirileri de dikkate alarak çözümlediği için hakimiyetini sürdürdüğüdür. Bir başka görüş ise hakim dokunun kendi anlayış tarzını dikte ettiriyor olmasıdır (Ruben, 2001, s. 36).

Son dönemde iktisada yöneltilen en temel eleştirilerden biri de disiplinin aşırı derecede matematikselleşmesi ve dolayısıyla bazı alanlarda iktisadın açıklayıcı potansiyelinin gerilemesi olmuştur. Günümüzde yapılan akademik çalışmalarda matematiğin kullanımı büyük boyutlara ulaşmakta; bu iktisat eğitimine de yansımaktadır. Öğrencilere toplumu bir bütün olarak gözleme ve yorum yapma yeteneği kazandıracak entelektüel alanlar ise müfredattan hızla çıkarılmaktadır. Üniversitelerde okutulan sosyoloji ve psikoloji gibi dersler artık müfredatta yer almamaktadır. İktisadın önerdiği politikalar doğrudan politik sonuçlar doğurmasına karşın siyaset bilimi sınıflarda tartışılmamaktadır. Ayrıca, disiplinin kendisiyle doğrudan ilgili olan iktisat tarihi, iktisat metodolojisi gibi dersler de birçok batı üniversitesinde müfredattan çıkarılmıştır. Öte yandan matematiksel yöntemler hızla tüm disiplini kapsama eğilimi taşımaktadır. Tüm bunlar hem iktisatçının ufkunu daraltmakta, hem de sahip oldukları kısır analiz yöntemleri nedeniyle hatalı ve çarpık sonuçlara varılmasına neden olmaktadır. (Acar, 2008, s. 87-88).

Günümüzde iktisat felsefesine gereken önemin verilmemesi, iktisat eğitiminin öncelik taşıyan önemli bir sorunlarından biridir. Herhangi bir bilim dalı öğrenilirken önce o bilimin ardında yatan felsefenin öğretilmesi gerekmektedir. O bilim dalının ulaştığı sonuçları öğrenmeden önce söz konusu bilim dalının geçirdiği düşünsel aşamaların iyi bir şekilde öğrenilmesi gerekir. Üniversitelerin görevi her tekniğin ve her sonucun ardındaki düşünce sisteminin alternatif düşünce sistemleri arasındaki ilişkilerin objektif bir şekilde öğrenciye yansıtılmasını sağlamak olmalıdır. Öğrenci eğer işin başında iktisadi düşüncenin gelişme seyrini ve farklı iktisadi düşünce okullarının varlığını, iktisadi felsefenin nasıl oluştuğunu ve farklı okullar arasında nasıl farklılıklar gösterdiğini öğrenirse ileriki sınıflarda okuyacağı iktisat öğretisinin var olan tek öğreti olmadığını kolaylıkla algılayabilecektir (Ruben, 2001, s. 36).

ARAŞTIRMANIN AMACI-YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Araştırmanın temel amacı; Türkiye’de üniversitelerde okutulan iktisat derslerindeki kalitenin yükseltilmesi, iktisat eğitiminde ki sorunların tespiti ve iktisadi yaşam bilincinin oluşturularak iktisat biliminin hak ettiği yeri almasına katkı sağlanmasıdır.

Araştırmada anket yöntemi kullanılarak, ihtiyaç duyulan veriler, Adıyaman Üniversitesi’nde değişik bölümlerde okuyan lisans ve önlisans öğrencileri arasında, eğitimi boyunca en az bir iktisat dersi almış 351 kişi ile yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak elde edilmiştir. Elde edilen veriler SPSS 15.0 for Windows programı çerçevesinde, frekans ve ortalamalar kullanılarak yorumlanmıştır.

ARAŞTIRMANIN BULGULARI VE TARTIŞMA

Çalışmanın bu bölümünde iktisat eğitimine ilişkin gerçekleştirilen araştırmanın bulguları frekans analizine tabi tutularak yorumlanacaktır. Yapılan anket çalışmasında, ankete katılan 351 kişinin genel profilinin incelendiği Tablo 1’e göre anket formunu dolduranların %48,7’si bayan, %51,3’ü erkek olup, %55,3’ünün yaşları 17-23, %24,5’inin yaşları 23-26, %14,2’sinin yaşları 26-30 ve %6’sının yaşları ise 30 yaş üstündedir. Akademik eğitimleri süresince Mikro İktisat ve İktisada Giriş dersini görenler %53,6, Makro İktisat görenler %19,9, Uluslararası İktisat dersini görenler %4,8 ve diğer (Genel Ekonomi, İDT, Para, Türkiye Ekonomisi, İktisat Teorisi...vb) dersleri görenler ise ankete katılanların %21,7’sini oluşturmaktadır.

Tablo 1: Anket Araştırmasının Genel Profili

SORU	FAKTÖRLER	FREKANS	%
Anketi dolduranın yaşı?	17-23	194	55
	23-26	86	25
	26-30	50	14
	30+	21	6
	Toplam	351	100
Anketi dolduranın cinsiyeti?	Bayan	171	49
	Erkek	180	51
	Toplam	351	100
Hangi iktisat dersini aldınız?	Mikro İkt/İkt Giriş	188	54
	Makro İkt	70	20
	Uluslararası İkt.	17	4,8
	Diğer(Genel Eko,İDT,Para,Türkiye Eko,İkt. Teo)	76	22
	Toplam	351	100

Araştırmanın genel profilinin tespitine ilişkin soruların ardından çalışmanın bundan sonraki kısmında iktisat eğitimine ilişkin iktisat dersini almış öğrencilerin cevaplarının yüzdelik dağılımları ve yorumları görülmektedir. Tablo 2'ye göre iktisat dersi alınmadan önce dersin içeriğinin bilinip bilinmediği sorulmuş olup, ankete katılan 351 kişinin %40,2'si hayır, %19,9'u ise evet cevabını vermiştir. Dersin içeriği ile ilgili soruya ankete katılanların %36,5'u ise kısmen bilgi sahibi olduğunu belirtmişlerdir. Bu sonuç iktisat dersi almadan öğrencilerin bu derse olan ilgisine ve içeriğine dönük herhangi bir ön hazırlığın çok fazla yapılmadığını göstermektedir. Anket çalışmasının diğer sorularında da görüleceği üzere, dersi alan öğrenciler dersi ve iktisat bilimini bilmeden, sadece mecburi ders olduğu için görmektedirler. Dersin önemi ve ön hazırlığı olmaksızın gerçekleştirilmesi ise beklenen verimliliği düşürmektedir.

Tablo 2: İktisat Dersinin İçeriğinin Bilinmesi Sorusunun Dağılımı

Soru	Faktörler	Frekans	%
İktisat dersi almadan önce dersin içeriğini ve ne olduğunu biliyor muydunuz?	Evet	70	20
	Hayır	141	40
	Kısmen	128	37
	Fikrim Yok	12	3,4
	Toplam	351	100

Araştırmaya katılanlara “İyi ki iktisat dersi almışım diyebiliyor musunuz?” şeklinde sorulan soruya Tablo 3'e göre ankete katılanların %52,1 oranında evet ve %29,6 oranında kısmen cevabı verilmiştir. Katılanların sadece %14,2'sinin hayır cevabını vermesi, iktisat dersinin öğrenciler arasında genel olarak olumlu ve faydalı bir ders izlenimi bıraktığı söylenebilir.

Tablo 3: İktisat Dersinin Alınmasındaki Memnuniyet Sorusunun Dağılımı

Soru	Faktörler	Frekans	%
İyi ki iktisat dersi almışım diyebiliyor musunuz?	Evet	183	52
	Hayır	50	14
	Kısmen	104	30
	Fikrim Yok	14	4
	Toplam	351	100

İktisat dersinden yeterli bilginin alınıp alınmadığı sorusuna ise Tablo 4'te görüldüğü gibi ankete katılan 351 kişinin %31,3'ü evet %24,2'si hayır,%41,9'u ise kısmen cevabını vermiştir. Yani iktisat derslerinin faydalı bir ders olarak görülmesine rağmen yeterli bilginin üniversite yılları boyunca alınamadığı sonucuna varılmaktadır. Ayrıca katılanların %2,6'sı ise fikrim yok cevabını vermiştir.

Tablo 4: İktisat Derslerinin Yeterliliği Hakkındaki Sorunun Dağılımı

Soru	Faktörler	Frekans	%
İktisat derslerinden yeterli bilgi alabildiniz mi?	Evet	110	31,3
	Hayır	85	24,2
	Kısmen	147	41,9
	Fikrim Yok	9	2,6
	Toplam	351	100

Ankete katılanlara “iktisat derslerinin diğer lisans derslerine katkısının olup olmadığı sorulmuş olup, Tablo 5’e göre 351 kişinin % 35,3’ü evet katkısı olmaktadır cevabını verirken, %20,2’si ise hayır hiçbir katkısını göremedik şeklinde yanıtlamıştır. %40,7 oranında ise iktisat derslerinin kısmen diğer derslere katkı yarattığını belirtmiştir. Bu sonuç ile sosyal bilimler alanında önemli bir ders olan iktisat dersinin öğrenciler gözünde kısmen de olsa diğer alan derslerine faydası olduğu sonucu çıkmaktadır.

Tablo 5: İktisat Dersinin Diğer Derslere Olan Katkısı Sorusunun Dağılımı

Soru	Faktörler	Frekans	%
İktisat derslerinden öğrendiklerinizin diğer derslere katkısı oldu mu?	Evet	124	35,3
	Hayır	71	20,2
	Kismen	143	40,7
	Fikrim Yok	13	3,7
	Toplam	351	100

Tablo 6’da ise üniversitelerde verilen iktisat derslerinin yeterliliği sorusuna, katılanların %42,5’i hayır iktisat dersleri yeterli düzeyde verilememektedir, %31,6’sı ise kısmen cevabını vermiştir. 351 kişiden sadece %21,1’si derslerin üniversitelerde yeterli düzeyde verildiğini düşünmektedir. Bu kadar düşük oranda yeterliliğin çıkması, iktisat biliminin üniversitelerde aktarılması noktasında kendisini veya üniversite eğitim sisteminin sorgulanmasını dayatmaktadır.

Hayır cevabı verenlere, yeterli değilse bunun sebebinin ne olduğu soruldu. Hayır cevabı verenlerin %10,3’ü öğretim elemanlarının eksiklikleri olduğunu, %16,8’i eğitim sisteminin sorunlarını, %6,6’sı öğrencilerin eksikliklerini, %3,7’si kitap ve kaynakların eksikliklerini ve %5,4’ü ise diğer sorunlar olduğunu belirtti.

Tablo 6: Üniversitelerde Verilen İktisat Dersinin Yeterliliği Sorusunun Dağılımı

Soru	Faktörler	Frekans	%
Üniversitelerde verilen iktisat dersleri sizce yeterli mi?	Evet	74	21,1
	Hayır	149	42,5
	Kismen	111	31,6
	Fikrim Yok	17	4,8
	Toplam	351	100

Gerek lisans eğitiminde gerekse lisans eğitimi sonrasında birçok fayda yaratacağı düşünülen iktisat derslerinin zorunlu olmasaydı almak ister miydiniz? Şeklinde sorulan soruya ise tablo 7’de görüldüğü üzere ankete katılanların %45,6’sı evet alırdım yanıtını verirken %34,2’si hayır tekrar almazdım şeklinde cevaplamıştır. Bu soru üzerinden, tüm sorunlarına rağmen iktisat derslerinin öneminin algılandığı ve zorunlu olmasa dahi öğrenciler tarafından tercih edilebileceği sonucuna varılmaktadır.

Tablo 7: İktisat Dersinin Zorunlu Olmadığı Durumdaki Tercih Durumunu Gösteren Dağılım

Soru	Faktörler	Frekans	%
İktisat dersi zorunlu olmasaydı almak ister miydiniz?	Evet	160	45,6
	Hayır	120	34,2
	Kismen	71	20,2
	Fikrim Yok	0	0
	Toplam	351	100

İktisat derslerinde öğrenilen bilgilerin iş yaşamında faydasının olup olmayacağı şeklinde sorulan soruya, Tablo 8'e göre ankete katılanların %36,8'i evet faydası mutlaka olacaktır %35'i ise kısmen faydası olacaktır şeklinde yanıtlamıştır. Hayır, cevabını verenler %17,9 iken fikrim yok diyenler %10,3 oranındadır. Bu sorunun sonuçlarına göre iktisat dersini alan öğrencilerin büyük kısmı, bu dersten alınan

Tablo 8: İktisat Dersinin İş Yaşamına Etkisi Sorusunun Dağılımı

Soru	Faktörler	Frekans	%
İktisat derslerinden öğrendikleriniz size iş yaşamında fayda sağlar mı?	Evet	129	36,8
	Hayır	63	17,9
	Kısmen	123	35
	Fikrim Yok	36	10,3
	Toplam	351	100

İktisat dersleri sonrası ekonomiye ve ülke gündemine olan merakınız arttı mı sorusuna Tablo 9'da belirtildiği gibi ankete katılanların %43,6 sı evet, %15,7 oranında ise hayır yanıtı verilmiştir. Kısmen yanıtını verenler %36,2, fikrim yok diyenler ise %4,6 oranındadır. Bu veriler, iktisat derslerinin yaşanılan ülkedeki gerçekleşen ekonomik ve siyasi gündeme olan duyarlılığı arttırdığı görülmektedir. Sosyal bir bilim olan iktisat, lisans düzeyinde verilen teorik derslerle de yaşanılan ülkedeki gündeme ilişkin sorunlar karşısında öğrencilerin duyarlılığını arttırmaktadır. Derslerde teorik olarak öğretilen birçok iktisadi olgu, rakamlarla analiz edilerek sonuçları tahmin edilmektedir. Dolayısıyla ülkeyi yönetenlerin almış olduğu her iktisadi karar, öğrenciler tarafından doğru yorumlanabilmekte ve toplumsal duyarlılığı geliştirebilmektedir.

Tablo 9: İktisat Dersinin Gündeme Olan İlginin Artışı Sorununun Dağılımı

Soru	Faktörler	Frekans	%
İktisat dersleri sonrası ekonomiye ve ülke gündemine olan merakınız arttı mı?	Evet	153	43,6
	Hayır	55	15,7
	Kısmen	127	36,2
	Fikrim Yok	16	4,6
	Toplam	351	100

Tablo 10'a göre ankete katılan 351 kişiye, "Öğrencilik yıllarında gazete ve dergilerin ekonomi sayfalarını takip ediyor musunuz?" sorusuna, öğrencilerin %35,6'sı evet, %43,3'ü ise kısmen yanıtını vermiştir. Öğrencilerin sadece %17,1'i gazete ve dergilerin ekonomi sayfalarını okumadan geçtiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 10: Gazete ve Dergilerin Ekonomi Sayfalarının Takip Edilmesi Sorusunun Dağılımı

Soru	Faktörler	Frekans	%
Gazete ve dergilerin ekonomi sayfalarını takip ediyor musunuz?	Evet	125	35,6
	Hayır	60	17,1
	Kısmen	152	43,3
	Fikrim Yok	14	4
	Toplam	351	100

İktisat derslerinin sosyal yaşamınızı değiştirdi mi sorusuna ise Tablo 11'e göre öğrencilerin %38,7'si evet, %22,2'si hayır, %33,6'sı hayır ve %5,4'ü ise fikrim yok yanıtını vermiştir. Bu yanıtlar iktisat derslerinin öğrencinin sosyal yaşamına etkisini beklendiği oranda değiştirmedeğini göstermektedir.

Tablo 11: İktisat Derslerinin Sosyal Yaşama Etkisi Sorusunun Dağılımı

Soru	Faktörler	Frekans	%
İktisat derslerinden sonra sosyal yaşamınızda değişiklik oldu mu?" sorusunun dağılımı	Evet	136	38,7
	Hayır	78	22,2
	Kısmen	118	33,6
	Fikrim Yok	19	5,4
	Toplam	351	100

Tablo 12'de İktisat derslerinin ekonomik yaşama katkısının sorulmuş olup ankete katılan 351 kişinin %37,9'su dersin ekonomik yaşantısını olumlu yönde etkilediğini %24,8'i ise herhangi bir etkisinin olmadığını söylemiştir. Diğer anket sorularını da destekleyen bir sonuç olarak yorumlanabilecek bu soruda öğrenciler, iktisat derslerinin ülkedeki ekonomik ve siyasi gündeme ilişkin duyarlılığının arttırmasının yanında iktisadi yaşam anlamında da kendilerine katkı sunduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 12: İktisat Derslerinin Ekonomik Yaşama Etkisi Sorusunun Dağılımı

Soru	Faktörler	Frekans	%
İktisat dersleri ekonomik yaşantınıza katkı sağladı mı?	Evet	133	37,9
	Hayır	87	24,8
	Kısmen	111	31,6
	Fikrim Yok	20	5,7
	Toplam	351	100

İktisat derslerinin ülke sorunlarına karşı eleştirilerinizi arttırdı mı sorusuna ise Tablo 13' göre %62,1 oranında evet yanıtı verilmiştir. Bu cevap iktisat derslerinin öğrenci üzerinde ülke sorunlarına karşı sahiplenme duygusu yarattığı ve eleştiri mekanizmasını çalıştırdığını göstermektedir. Aynı soruya %16 oranında hayır, %15,1 oranında kısmen ve %6,8 oranında ise fikrim yok yanıtı verilmiştir.

Tablo 13: İktisat Dersinin Ülke Sorunlarına Karşı Eleştirilerinin Artması Sorusunun Dağılımı

Soru	Faktörler	Frekans	%
İktisat dersleri ülke sorunlarına karşı eleştirilerinizi arttırdı mı?	Evet	218	62,1
	Hayır	56	16
	Kısmen	53	15,1
	Fikrim Yok	24	6,8
	Toplam	351	100

Lisans iktisat derslerinden öğrenilen bilgiler ışığında Türkiye'de uygulanan iktisat politikalarını yeterli buluyor musunuz sorusuna ise öğrenciler Tablo 14'te %56,7 oranında hayır yeterli bulmuyorum yanıtını vermiştir. Bu sonuca göre son dönemlerde başarılı görünen makroekonomik istikrar ve piyasalarda ki olumlu hava sinyallerinin öğrenciler gözünde yeterli görülmediği ya da inandırıcı olmadığı sonucu çıkarılabilir. Aynı soruya öğrencilerin %10'u yeterli, %24,5'i ise kısmen yeterlidir yanıtını vermiştir.

Tablo 14: Türkiye’de Uygulanan İktisat Politikalarının Yeterliliği Sorusunun Dağılımı

Soru	Faktörler	Frekans	%
Öğrendikleriniz kadarıyla Türkiye’de uygulanan iktisat politikalarını yeterli buluyor musunuz?	Evet	35	10
	Hayır	199	56,7
	Kısmen	86	24,5
	Fikrim Yok	31	8,8
	Toplam	351	100

Ayrıca ankete katılan 351 iktisat dersi görmüş lisans öğrencisine Türkiye’de yaşanan en büyük iktisadi sorunun ne olduğu soruldu ve Tablo 15’e göre katılanların %40,5’i beklentiler doğrultusunda işsizlik cevabını verdi. İşsizlikten sonra en büyük sorun olarak ise sırasıyla %17,9 ile yolsuzluk, %14,8 ile enflasyon, %11,1 ile kayıtdışı ekonomi, %8,8 ile büyüme ve %6,8 ile diğer sorunlar olarak görülmüştür.

Tablo 15: Türkiye’de Yaşanan En Büyük İktisadi Sorun Sorusunun Dağılımı?

Soru	Faktörler	Frekans	%
Sizce Türkiye’de yaşanan en büyük iktisadi sorun nedir?	İşsizlik	142	41
	Enflasyon	52	15
	Yolsuzluk	63	18
	Kayıtdışı Ekonomi	39	11
	Büyüme	31	8,8
	Diğer	24	6,8
	Total	351	100

Son olarak Türkiye’de yaşanan en büyük sorunun sebebi sorulduğunda ise Tablo 16’ya göre ankete katılan 351 kişinin %38,7’si hükümetleri, %18,5’i halkın duyarsızlığını, %14’ü terör ve savunma harcamalarını, %12,5’u her şeye muhalefet eden bir kesimi, %10’u uluslararası güçleri ve %6,3’ü ise diğer sebepleri göstermiştir. Bu sonuçlar itibariyle iktisadi sorunların reçetesi genel olarak hükümetlere ve mevcut hükümete oy veren halkın duyarsızlığına kesildiği görülmektedir. Öğrenciler, son dönemlerde sürekli belirtilen ekonomik düzelmelere ve gelişmişliklere rağmen, kendilerini en çok ilgilendiren işsizlik sorunun hala çözülemediğini ve en büyük sorun olarak ise bunu gördüklerini belirtmişler, bunun sorumlusu olarak ise öncelikle ülkeyi yönetenleri görmektedirler.

Tablo 16: Bu Sorunun Sebebine İlişkin Sorunun Dağılımı

Soru	Faktörler	Frekans	%
Belirtilen sorunun bu sizce sebebi nedir?	Halkın duyarsızlığı	65	18,5
	Hükümetler	136	38,7
	Uluslararası ilişkiler	35	10
	Her şeye muhalefet eden bir kesim	44	12,5
	Terör ve savunma harcamaları	49	14
	Diğer	22	6,3
	Toplam	351	100

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma sonunda elde edilen bulgulardan hareketle öğrencilerin çoğunluğu iktisat eğitiminin işlevinin piyasaya birey yetiştirme ve teorik bilgiden çok pratik bilgiler veren bir eğitimin olması gerektiği üzerinde durmuştur. Buda gösteriyor ki Türkiye'de verilen iktisat eğitiminin piyasaya eleman yetiştiremediği ileride hiçbir işlerine yaramayacak teorik bilgilerle donatıldıkları, dolayısıyla gelecekle ilgili beklentilerinin karşılanamadığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu çalışma ile ulaşılan sonuçlar daha önce bu içerikte yapılan çalışmaların sonuçları ile uyusmaktadır.

Dört yıl verilen iktisat eğitiminin daha verimli ve değişen dünyanın gereklerini karşılayacak bir yapıya kavuşturulması için iktisat eğitiminde yapılması gerekenleri şu şekilde sıralamak mümkündür;

- 1) İktisat derslerini sıkıcı, anlaşılmaz ve işe yaramaz, günlük hayattan uzak bir şekilde aktarılması yerine daha zevkli ve anlaşılır, akademisyen odaklı değil araştırma ve öğrenci odaklı hale getirmek, sadece sınıf ve tahta ekseninde derslerin anlatılması yerine öğrencilerin motivasyonunu arttıran başka araçlarla desteklenmesi ve zenginleştirilmesi gerekmektedir.
- 2) Sınıf ortamında teknolojik gelişmelerden azami şekilde faydalanılması gerekmektedir. Ekip çalışması, on-line tartışma platformları, web siteleri gibi argümanlar kullanılarak dersler daha eğlenceli hale getirilmelidir.
- 3) Üniversiteye yeni başlayan öğrencilere ağır iktisadi terimler, teknik ve matematiksel kavramlar aktararak henüz ilk sınıftan itibaren öğrenci ile iktisat bilimi arasına kalın duvarlar örmek yerine lisans düzeyinde iktisat eğitiminin sadece ve özellikle iktisadi konuların varlığını, niçin bu terimlere veya iktisada ihtiyaç duyulduğu aktarılmalı ve iktisat biliminin önemi öğretilerek bu ders sevdirmelidir. Daha teknik ve analiz gerektiren bilgiler lisansüstü eğitimin hedefi olmalıdır.
- 4) Türkiye'deki lise eğitiminde iktisat veya ekonomik yaşama dair herhangi bir müfredat bilgisi yoktur. Dolayısıyla lise öğrencisi ekonomiye dair herhangi bir şey bilmeden üniversiteye gelmektedir. Lise müfredatına seçimlik dahi olsa "ev ekonomisi" tarzında bir ders konularak iktisadi konular temel düzeyde verilebilir.
- 5) İktisat ders kitapları, özellikle yaşanan ülkenin konjonktürüne uygun bir şekilde güncellenmelidir. Örneğin öğrencinin yaşadığı ülkeye dair herhangi bir analiz yoksa bu analizin ders kitaplarında anlatılması öğrenci için çok gerçekçi olmayacaktır. Merkez Bankası'nın açık piyasa işlemlerini yapmadığı bir ülkede Para-Banka derslerinde açık piyasa işlemlerinin anlatılması, ezberci bir zihniyetin ürünü olacaktır.
- 6) İktisat bilimi insan davranışlarını inceleyen uygulamalı bir sosyal bilim dalıdır. Dolayısıyla teorik bilgilerin uygulama alanları da iyi verilmelidir. Miktar değil kaliteye önem verilmeli, "iktisat, iktisat içindir" değil "iktisat yaşam kalitesini artırmak içindir" anlayışıyla iktisat öğretilmelidir.
- 7) Son dönemlerde en çok eleştirilen konu iktisat biliminin giderek matematikleşmesidir. Matematik adeta ayrı bir dil gibi tüm iktisadi analizlerde kullanılmakta olup iyi bir iktisatçı olmanın temel şartı haline gelmiştir. Dolayısıyla lisans döneminde matematik konularına hakim olunmalıdır. Fakat iktisat biliminin sosyalliği ve diğer toplum bilimleri ile ilişkisi düşünüldüğünde, matematikleşen iktisadın diğer bilimleri besleyemediği ve güncel sorunlardan gittikçe uzaklaştığı, daha anlaşılmaz hale geldiği görülecektir. Dolayısıyla iktisat biliminin soyut kavramlardan uzaklaşarak, matematiksel analizleri ise gerektiği ölçüde kullanılması gerekmektedir.
- 8) İktisat bölümü öğrencisinin lisans eğitimi boyunca belirli ve yeterli düzeyde hukuk eğitiminin ciddi şekilde alması gerekmektedir. Çünkü mezuniyet sonrası çalışma hayatında ve iş sınavlarında yalnızca iktisadi terimler değil, hukuk bilgileri de gerekmektedir.
- 9) İktisat biliminin sosyal bilimler içerisinde yer alması nedeniyle diğer sosyal bilimlere ait temel derslerin lisans düzeyinde ilk sınıflardan itibaren verilmesi gerekmektedir. Bu derslerin başında ise Sosyoloji, Felsefe ve Psikoloji gelmektedir.

- 10) İngilizce bilmek günümüz dünyasında olmazsa olmaz şartlardan biri haline gelmiştir. İngilizce bilmeden, iktisat literatürünün takip edilmesi imkansız hale gelmiştir. Bu yüzden yabancı dil sorunu mutlaka lisans düzeyinde çözülmelidir.
- 11) Tüm üniversitelerde, iktisat öğrencilerine iktisat biliminin uygulama alanları olan yerlerde staj zorunluluğu getirilmelidir. Böylece öğrenilen teknik ve teorik bilgilerin piyasalardaki yansımaları daha iyi öğrenilecektir.

KAYNAKLAR

- Acar G.T.(2008). *İktisadi Değişirmek*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Ardıç, K. (2001). Türkiye’de İktisat Öğretimi Nasıl Olmalı?. *İktisat Dergisi*, 415, 26-27.
- Aslan, Z. (2006). *Üniversitelerde İktisat Eğitimi Üzerine Bir Araştırma: Değişim Gerekli mi?* <http://www.baskent.edu.tr/~kokdemir/courses/isle541/tools/ornekrapor.doc> adresinden 14.02.2013 tarihinde alınmıştır.
- Buğra, A. (2003). İktisat Siyasete Karşı. *Toplum ve Bilim*, 95, 23-24.
- Buğra, A. (2011). *İktisatçılar ve İnsanlar*. İstanbul: İletişim Yayınları
- Colander, D. (2005). *What Economists Teach and What Economists Do. Journal of Economic Education*, 36, 249.
- Çakır, C. (2004). Türkiye’de İktisat Eğitimi: Tarihsel Bir Perspektif. *I. Uluslararası İktisat Eğitimi Konferansı*, Bildiri Özeti, Fatih Üniversitesi, İstanbul.
- Gürkaynak, R. ve Güven, A.B. (2003), İktisat ve Toplum Bilimleri: Bir Katolik Evliliğinden Kenar Notları. *Toplum ve Bilim*,95, 11.
- İzdeş, Ö. (2001). Nasıl Bir İktisat Eğitimi?. *İktisat Dergisi*, 415, 40.
- Jevons, W.S. (1905). *The Principles of Economics*. New York: A.M.Kelley.
- Kazgan, G. (2006). *İktisat ve Etik*. http://kazgan.bilgi.edu.tr/docs/iktisat_ve_Etik.doc adresinden 10.01.2013 tarihinde alınmıştır.
- Keynes, J.N. (1891). *The Scope and Method of Political Economy*, New York: Kelley and Millman.
- Koeva, S. and Yakimova, I. (1998). Transforming Economic Teachin in Bulgaria: A Difficult Transformation. *Journal of Economic Education*, 29, 88.
- Marshall, A. (1890). *Principles of Economics*. London: MacMillan.
- Robbins, L. (1932). *An Essay on the Nature and Significance of Economic Science*. London: MacMillan.
- Ruben, E. B. (2001). İktisat Öğretiminin Sorunları. *İktisat Dergisi*, 415, 35-36.
- Sarfati, M. (2001). İktisat Bilimi Üzerine Tartışma. *İktisat Dergisi*, 415, 5-7.
- Savaş, V. F. (2007). *Varsayalım ki İktisat*. Ankara: Nobel Yayın.
- Sayan, S. (1994). Türkiye’de İktisat Öğretimi Nasıl Yapılmalı? Bir Mikroiktisadi Yaklaşım Denemesi. *Ekonomik Yaklaşım*, Cilt:5, 14.
- Schumpeter, J.A. (1954). *History of Economic Analysis*. New York: Oxford University Press.
- Şimşek, S. ve Cicioğlu, Ş. (2006). İktisat Eğitiminde Temel Sorunlar ve Öneriler. *THİS*, Cilt 20, 3.